

dels kommer bedre folkeoplysning midt i en pop-tid, og dels kommer et massivt grundlag for, at en afgørelse bliver truffet, så vi kan komme videre. Jfr. nærmere Uwe Jensen i FREMSKRIDT 1979-16 p. 16. Argumenterne for, at det repræsentative demokrati i store principspørgsmål skulle være at foretrække for det direkte, er meget svage og er blevet endnu svagere med udviklingen i befolkningens uddannelse, muligheden for hurtigere folkeoplysning, klasseskellenes bortvisen og de mange hundrede krydsende spørgsmål, som er med, når vælgerne i nutiden udpeger de folketingsmedlemmer, som det repræsentative demokrati hviler på. For hundrede år siden var Danmark et klassedeligt samfund. Bonden, fabriksarbejderen, akademikeren og godsejeren levede i hver sin verden med hver sin holdning til tidens problemer. Det offentlige befattede sig kun med et fåtal af livets områder. Ikke mærkeligt, at man derfor inden for hver af klasserne for sig kunne opnå nogenlunde ensartede stillingtagender til de folketingspolitiske stridsspørgsmål.

De naturlige forudsætninger var til stede for firepartisystemet: venstre, socialdemokratiet, de radikale og højre.

Kårene er totalt anderledes i nu- og fremtidens Danmark. Oplysningen og fritidstimerne er vokset enormt. Herved har den enkelte fået mulighed for at danne sig sine standpunkter som individ og ikke blot som medlem af en professionsbestemt samfundsklasse. Mens vore oldeforeldres samfund bød på måske tyve store indenrigspolitiske emner, hvor synspunktlinierne løb så nogenlunde parallelt, skal folketingsvælgerne nu om dage holde sammen på tusinde spørgsmål, hvor standsfællers opfattelser løber på kryds og tværs af hinanden. Roskilde universitet, Storebæltsbro, EF, lystbådeafgift, børnetilskud, Grønland, hastighedsgrænser, parcelhusbeskatning, NATO, portotakster, Israel, folkepension, dobbeltadministration, biblioteksgebyrer, Bent Haller-bøger, nulskatteydere, sociale boligelskaber, skolestyrelseslov, fri abort, fremmedarbejdere, atomkraftværker, værftsstøtte, narkomaner, EDB-tavshedspligt, politets adfærd osv. osv.

Stillede man alle disse problemer op på en tre-dobbelt Davidsen-smørrebrødsedel, var der næppe to ud af vore 3,6 millioner vælgere, som ville tilkendegive ens standpunkter til alle de tusinde spørgsmål. Meningskombinationerne ville dele sig på kryds og tværs. Enkelte kan meget vel være enig med et parti i skattespørgsmål, et andet vedrørende militæret, et tredje på energipolitikens område. Det er derfor forkert at anse folketing

for repræsentativt for befolkningen i energiproblemerne, der kun spillede en ringe rolle i valgkampen i oktober 1979.

For os, der tror på, at folkestyret er den rette styreform i et samfund som nutidens danske, bliver den første konklusion af denne ændrede tingenestand, at tanken om det repræsentative demokrati ikke mere har samme styrke som i det 19. århundrede. Folketingsmanden, der måske er valgt, fordi hans skattepolitiske syn svarer til vælgernes, må ydmygt erkende, at han ikke nødvendigvis mener det samme som sine vælgere på andre områder.

Folkeafstemninger – det direkte demokrati – bør derfor tildeles en langt mere fremskudt plads i systemet, end vi hidtil har kendt til. Lykkeligvis er de tekniske forudsætninger herfor store i vor tid. Den fornødne alsidige orientering til vælgerne sker let over fjernsyn og radio. Når afstemninger er blevet hyppige, vil deres tekniske gennemførelse blive klaret ved at installere EDB-terminaler på posthuse, banegårde og lignende steder, hvor vælgere kan indfinde sig og trykke på ja- eller nej-knappen inden for de ti dage, som nok normalt vil være en passende afstemningsperiode.

Lægges de store beslutninger ud til folkeafstemningsafgørelse, vil der alligevel stadig være snevis af mindre spørgsmål, som folketinget skal tage stilling til hver eneste dag.

Til hverdag kører danske medier jo bare derudaf på personpopsager. Men når folkeafstemninger stunder til, tvinges de til at blive sagligt dybtgående, fordi de fleste danskere vil have ordentlig besked om det emne, de skal afgøre ved deres stemmeafgivning.

Ja eller nej til kernekraft er en afgørelse, som vil få meget betydelige følger for så at sige hele den danske befolkning. Generationer frem kommer hele befolkningen til at lide, hvis afgørelsen bliver den forkerte. Træffes afgørelsen af et tilfældigt valgt folketing med skæbnesvangre virkninger for alle kommende årtiers hverdage, uden at det sker direkte ved folkeafstemning, vil tilhængerne af den udvej, der forkastes, have et fortrinligt udgangspunkt for at skabe uro om spørgsmålet år ud i fremtiden blot ved at henvise til den udemokratiske måde, afgørelsen blev truffet på. Og der er stor grund til at frygte, at dette grundlag vil blive misbrugt mest muligt.

Med SV-regeringens udspil af 21. august 1979: at henvise til grundlovens § 42 i et spørgsmål som det foreliggende, er at gribe til en nødløsning, som må anvendes, hvis der vel er 60 medlemmer, der